



> Retouradres Postbus 90653 2509 LR Den Haag

Signaalgroep Deltaprogramma
T.a.v. de voorzitter, Prof. Dr. Bart van den Hurk
Postbus 177
2500 MH Delft

Staf Deltacommissaris
Postbus 90653
2509 LR Den Haag

Contactpersoon

L.R.L. de Vries
senior adviseur

M +31(0)6-53753998
luc.de.vries@deltacommissaris.nl

Kenmerk:
DC-2023/574

Datum 30 juni 2023
Betreft reactie op advies Signaalgroep van 10 november 2022

Geachte heer Van den Hurk, beste Bart,

Hartelijk dank voor het briefadvies van de Signaalgroep dat ik 10 november j.l. van je mocht ontvangen en dat ik op 1 december 2022 heb besproken in de Stuurgroep Deltaprogramma.

In de Stuurgroep Deltaprogramma is het advies met veel waardering ontvangen: "onder indruk van het werk", "doorwrocht en - gelukkig - herkenbaar verhaal". Waardering ook voor de schets van de samenhang tussen de drie adviezen en de samenvattende tabellen die expliciet aangeven wie met de adviezen geadresseerd wordt - dat biedt houvast voor vervolgstappen.

Ik beschouw een deel van het advies als een bevestiging van de koers die we als Deltaprogramma op dit moment varen. Dan heb ik het bijvoorbeeld over het signaal "Ruimtelijke ontwikkelingen", dat aansluit bij mijn briefadviezen "Woningbouw en klimaatadaptatie"¹.

Daarnaast agendeert de Signaalgroep in deze adviesbrief ontwikkelingen waar we tot nu toe in het Deltaprogramma minder oog voor hadden zoals maatschappelijke weerbaarheid. De oproep om meer aandacht te besteden aan de verdeling van de gevolgen van klimaatverandering over de verschillende sociale klassen in de maatschappij vond breed weerklank.

Tenslotte sterkt het advies "Grip op grilligheid" mij in de overtuiging dat recente inzichten in de complexiteit van het veranderend klimaat nog niet volledig verwerkt zijn in stresstesten en crisisoefeningen.

Hierna wil ik eerst kort reageren op de afzonderlijke signalen. Aan het einde sta ik kort stil bij de doorwerking van de signalen en het vervolg.

¹ Brief adviezen Deltacommissaris "Woningbouw en Klimaatadaptatie", 1 september 2021 en 3 december 2021

Reacties op afzonderlijke signalen

Staf Deltacommissaris

Signaal: Grip op grilligheid

Datum
30 juni 2023

De Signaalgroep vraagt aandacht voor de toename van de grilligheid van het klimaat. De focus in het Nederlands waterveiligheidsbeleid ligt van oudsher op preventie van overstromingen, en minder op gevolgbeperking door een duurzame ruimtelijke inrichting én een goede crisisbeheersing. Met name cascade-effecten ('domino-effecten') en samenvallende omstandigheden ('coïncidentie') vragen om extra inspanningen op alle lagen van meerlaagsveiligheid.

Het signaal ervaar ik als een ondersteuning voor de adviezen vanuit de beleidstafel wateroverlast en hoogwater. Daarin wordt benoemd het uitbreiden van de bestaande stresstesten met bovenregionale neerslaggebeurtenissen, zoals opgetreden in juli 2021. Deze testen kijken expliciet naar gebeurtenissen met een kleine herhalingskans maar grote impact waarbij overlast niet te vermijden is en gevolgbeperking essentieel wordt. Het deltaprogramma ruimtelijke adaptatie zal de implementatie van de bovenregionale stresstesten ondersteunen. De beleidstafel adviseert de uitbreiding van meerlaagsveiligheid van drie naar vijf lagen, met de toevoeging van waterbewustzijn en klimaatrobuust herstel. Dat draagt bij aan het beter voorbereiden van Nederland op extreem weer.

Het kennisprogramma zeespiegelstijging ontwikkelt kennis voor de lange termijn effecten van klimaatverandering. In aanloop naar de tweede zesjaarlijkse herijking van het Deltaprogramma verkennen we de consequenties van de versnelling van klimaatverandering en de toenemende weersextremen voor de Deltabeslissingen, de voorkeursstrategieën en bijbehorende maatregelen. Dit vormt mede de basis voor (voorstellen voor) aanscherping van de koers van het Deltaprogramma.

In 2024 wordt de nieuwe generatie Deltascenario's uitgebracht. Deze worden benut bij het ontwerp van stresstesten en worden door vertaald naar leidraden voor crisismanagement en crisisbeheersing.

- ➔ De consequenties van de toenemende grilligheid van het klimaat zullen worden geagendeerd in besprekingen over crisismanagement en crisisbeheersing in de Stuurgroep Management Watercrises en Overstromingen (SMWO) en in het beleidsplatform Waterveiligheid. Daarbij zal aandacht worden gevraagd voor de samenhang en samenwerking met de veiligheidsregio's en samenwerking tussen de verschillende crisisorganisaties.
- ➔ De veiligheidsregio's wordt gevraagd per gebied in beeld te brengen wat er moet gebeuren in geval van crisissituaties, hierover duidelijk te communiceren naar overheden en bewoners en periodiek crisissituaties te oefenen.

Signaal: Bebouwing in ongunstige gebieden (thema Ruimtelijke ontwikkelingen)

In mijn briefadvies klimaatadaptatie en woningbouw adviseer ik te onderzoeken hoe verstedelijking op lange termijn anders over Nederland kan worden verdeeld, en hoe een verschuiving gerealiseerd kan worden van ruimtelijk relevante investeringen naar plaatsen die vanuit klimaatverandering minder kwetsbaar zijn.

In de kamerbrief van het ministerie IenW over "Water en Bodem sturend"² is aangegeven dat hiervoor een brede maatschappelijke en economische verkenning nodig is.

Staf Deltacommissaris

Datum

30 juni 2023

Ik onderschrijf dan ook dat bij de ontwikkeling van nieuwe verstedelijkingslocaties gebieden vermeden moeten worden die nodig zijn voor toekomstige versterking van duinen en dijken, en dat meer ruimte gereserveerd moet worden voor water en waterberging. In de NOVI zijn daarover afspraken opgenomen. Voor het bouwen in gebieden met overstromingsrisico's, bodemdaling of een slappe, zettingsgevoelige ondergrond is het nodig om extra maatregelen te nemen om problemen of schade door klimaatverandering niet door te schuiven naar de toekomst. Zoals in de kamerbrief "Water en Bodem sturend" benoemd, zijn nu al locaties aan te wijzen waarvoor geldt dat bebouwing niet verstandig is en dus vermeden dient te worden.

In mijn briefadviezen "Woningbouw en Klimaatadaptatie" heb ik opgeroepen daar werk van te maken, onder andere door te komen met een landelijke maatlat over klimaatadaptief bouwen. Recent is de kamerbrief 'Landelijke maatlat voor een groene, klimaatadaptieve gebouwde omgeving'³ aangeboden aan de Tweede Kamer, als onderdeel van de Nationale aanpak Klimaatadaptatie gebouwde omgeving. De landelijk maatlat geeft daarbij aan hoe er klimaatbestendig ingericht en gebouwd kan worden. Voor de zomer is de Kamer geïnformeerd over het concept ruimtelijk afwegingskader klimaatadaptieve gebouwde omgeving⁴, als hulpmiddel waar het beste gebouwd kan worden, gegeven de plaatsgebonden risico's vanuit het water- en bodemsysteem.

- ➔ Samen met het PBL zal ik naar mogelijkheden zoeken om de basisgegevens die nodig zijn voor onderbouwing van de indicatoren voor woningbouw in gebieden voor waterveiligheid, in kwetsbare gebieden of op ongunstige locaties vanwege waterhuishouding en bodemdaling op basis van voortschrijdende inzichten verder te brengen. Met de volgende tweejaarlijkse monitoring NOVI⁵ door het PBL kan de voortgang van een klimaatbestendige inrichting van Nederland inzichtelijk worden gemaakt.
- ➔ Een belangrijke basis voor besluitvorming over huidige en toekomstige bebouwing ligt in de klimaateffectatlas. Daarin kan hoogteligging worden opgenomen als een van de basisgegevens, naast andere inzichten die ontwikkeld worden rondom klimaatbestendige inrichting, zoals onder andere drinkwatervoorziening. Tenslotte dienen ook de bodemgeschiktheidskaarten die beschikbaar zijn gekomen als onderdeel van de publicatie "Op waterbasis"⁶ opgenomen te worden in de klimaateffectatlas.

² [Waterbeleid | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

³ [Kamerbrief over Landelijke maatlat voor een groene, klimaatadaptieve gebouwde omgeving | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

⁴ [Kamerbrief bij concept ruimtelijk afwegingskader klimaatadaptieve gebouwde omgeving | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

⁵ [Monitor Nationale Omgevingsvisie 2022 | PBL Planbureau voor de Leefomgeving](#)

⁶ Deltares, Sweco, Bosch en Slabbers (2021), Op Waterbasis

Klimaatverandering beïnvloedt de maatschappij op veel verschillende manieren. Een goede en begrijpbare informatievoorziening vanuit overheden die aansluit op de verschillende groepen van de bevolking is daarin van groot belang. Het SCP⁷ wijst erop dat het belangrijk is goed na te denken hoe je mensen op een goede manier kunt betrekken, als het om complexe keuzes voor de toekomst gaat. Dat is onder andere van belang bij de uitvoering van klimaatstresstesten en het opbouwen van het verhaal rond klimaatverandering en de inrichting van Nederland. Daarbij sluit ik graag aan bij de adviezen van de beleidstafel wateroverlast en hoogwater om het waterbewustzijn te vergroten, waarvan de aanbevelingen worden opgepakt.

Datum
30 juni 2023

- ➔ Ik onderschrijf het belang van het meenemen van maatschappelijke ontwikkelingen in de keuzen die we hier en nu, en in de toekomst moeten maken. Vanuit het Deltaprogramma zal aansluiting worden gezocht bij de studie "Eigentijdse Ongelijkheid" vanuit het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP)⁸. Daarin zal aandacht worden gevraagd voor de samenhang tussen maatschappelijke weerbaarheid en de verdeling van klimaatrisico's over de verschillende geledingen van de maatschappij.

Doorwerking signalen en vervolg

De leden van de Stuurgroep willen voortvarend met de adviezen aan de slag.

- ➔ Met het opstellen van een publiekssamenvatting wil ik de bespreking van de adviezen in de respectievelijke gebieden en thema's faciliteren
- ➔ Tenslotte nodig ik de Signaalgroep uit om de signalen en adviezen van komend najaar te komen presenteren in de Stuurgroep.

Ik kijk uit naar de Signaalgroep adviezen van dit najaar en de bespreking ervan in de Stuurgroep Deltaprogramma.

Met vriendelijke groet,



P.C.G. Glas
Regeringscommissaris voor het Deltaprogramma

⁷ [SCP \(20 april 2023\), Burgerperspectieven bericht 1](#)

⁸ [Eigentijdse ongelijkheid | Publicatie | Sociaal en Cultureel Planbureau \(scp.nl\)](#)